

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
z 16 grudnia 2016 r.
w przedmiocie rządowego projektu ustawy
o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z rządowym projektem ustawy o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (druk sejmowy 1055) oraz przedstawionymi projektami aktów wykonawczych, zgłasza następujące uwagi.

Zgodnie z art. 12 ust. 5 pkt 2 projektowanej ustawy, Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej (dalej zwana „Prokuratorią Generalną”) wykonuje zastępstwo osób z udziałem Skarbu Państwa oraz osób z udziałem państwowych osób prawnych przed sądami powszechnymi w sprawach cywilnych rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd okręgowy oraz przed sądami polubownymi, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa 5 000 000 zł, za zgodą, która ma charakter generalny. Projektowany przepis jest nieprecyzyjny, ponieważ z ustawy nie wynika co oznacza „zgoda generalna” oraz w jakiej formie i terminie będzie udzielana, a także warunki jej odwołania. Z przepisów ustawy nie wynika również w jaki sposób i w jakim trybie sądy będą zawiadamiane o wyrażeniu takiej zgody, to jest czy będzie to miało miejsce wraz ze zgłoszeniem przez Prokuratorię Generalną udziału w sprawie czy też w innym trybie, tj. niezwiązanym z konkretną sprawą. Z projektowanej ustawy nie wynika także czy zgoda generalna będzie udzielana przez osobę prawną przed czy po wydaniu przez Radę Ministrów rozporządzenia, o którym mowa w art. 12 ust. 3 ustawy. Na podstawie projektowanej ustawy nie można więc jednoznacznie ocenić czy lista osób prawnych wymienionych w rozporządzeniu będzie obejmowała kategorię podmiotów zastępowanych przez Prokuratorię Generalną czy tylko listę podmiotów, które mogą być zastępowane przez Prokuratorię Generalną, pod warunkiem wyrażenia późniejszej zgody. Nie została określona również forma w jakiej zgoda będzie udzielana, a więc dopuścić należy udzielanie zgody w każdej dozwolonej prawem formie czynności prawnej, co w określonych sytuacjach może osłabić pewność obrotu prawnego. Z ustawy nie wynika również czy zgoda generalna będzie upoważniała Prokuratorię Generalną do składania oświadczeń woli o charakterze materialnoprawnym, co również może mieć istotne znaczenie dla oceny przez sąd skutków prawnych oświadczeń woli składanych

w toku procesu.

Precyzyjne określenie w przepisach ustawy zasad udzielania zgody, o której mowa powyżej ma istotne znaczenie procesowe, w szczególności w sprawach, w których osoba prawna może a nie musi być zastępowana przez Prokuratorię Generalną. W sprawach, w których taka osoba prawna będzie stroną pozwaną może powstać problem z doręczeniem pozwu, co rodzi określone skutki procesowe (np. możliwość wydania wyroku zaocznego, ustalenie czy sprawa zawisła przed sądem) oraz materialnoprawne (np. doręczenie oświadczenie o potrąceniu wzajemnych wierzytelności, oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli, oświadczenia o odstąpieniu od umowy). Nieprawidłowe doręczenie pozwu może prowadzić do nieważności postępowania sądowego, stanowiąc podstawę do powtórzenia procesu w całości.

Wątpliwości budzi także art. 15 projektu ustawy, z którego nie wynika czy Prokuratoria Generalna może przedstawiać sądom powszechnym, sądom administracyjnym, Sądowi Najwyższemu oraz Trybunałowi Konstytucyjnemu poglądy istotne w każdej sprawie przez nie rozpoznawanej czy też uprawnienie Prokuratorii Generalnej ogranicza się tylko do spraw w zakresie jej właściwości, w których nie bierze udziału. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa możliwy do zaakceptowania wydaje się tylko drugi z przedstawionych wariantów, ponieważ przedstawianie przez Prokuratorię Generalną poglądów w innych kategoriach spraw nienależących do jej właściwości mogłoby naruszać obowiązującą w procesie cywilnym zasadę równości stron.

Z uwagi na status Prokuratorii Generalnej, Krajowa Rada Sądownictwa stwierdza, że brak jest podstaw do przyznania Prokuratorii Generalnej uprawnienia do występowania z wnioskiem o podjęcie przez Naczelną Sąd Administracyjny lub Sąd Najwyższy uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie (art. 113 pkt 3 i art. 114 pkt 2 projektu ustawy).

Rada sygnalizuje, że wraz z projektem ustawy nie został jej przedstawiony do zaopiniowania projekt rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie określenia sposobu i trybu uiszczania oraz wysokości opłat za czynności wykonywane przez Prokuratorię Generalną, w związku z tym Rada nie ma możliwości wyrażenia opinii co do tego projektu. Delegacja ustawowa do wydania przedmiotowego rozporządzenia wynika z art. 27 projektu ustawy.

Rada - nie odnosząc się do wysokości stawek wynagrodzenia zasadniczego radców Prokuratorii Generalnej - za niewłaściwe uznaje powiązanie wysokości wynagrodzeń kolejnej

grupy zawodowej z wynagrodzeniem osób pełniących urząd sędziego w sądach powszechnych, co znalazło wyraz w załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wysokości stawek wynagrodzenia zasadniczego dla radców Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej oraz wysokości dodatków funkcyjnych dla osób pełniących funkcje w Prokuraturii Generalnej, przedstawionym do zaopiniowania wraz z projektem ustawy. W ocenie Rady zasady dotyczące wynagradzania poszczególnych grup zawodowych powinny być ustalane indywidualnie, a ich wysokość uzależniona od zakresu, rodzaju i wymiaru zadań a nie wysokości wynagrodzeń grupy zawodowej o odrębnej pozycji ustrojowej.